

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt' roka... 1 " --- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
*sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.*

K povšimnutiu našim hospodárom.

S pevnými nádejami, s nezklatnou dôverou a s ostrou pozornosťou sleduje krajinské obecnstvo krvavý boj našich hrdinov. Stále myslí na nich a žehná každý ich krok. Toto musí vzbudiť v obecnstve povedomie tých veľkých povinností, ktoré sa uvažujú na každého, kto tu doma zostal. Následkom teraz panujúcich mimoriadnych okolností vzrástly povinnosti každého. Starost o to, aby naši hrdinovia tam na bojišti všetkými potrebnými veciami zaopatrení boli, uvažuje sa na tých, ktorí tu doma zostali, zvlášte na tých, ktorých povolaním je obrábať pôdu, dorábať ku živobytiu potrebné potravné články. Keď náš ľud prirovnáme ku košatému stromu, vetvy tohoto stromu sú naši hrdinovia, ktorí bojujú za nás na bojišti, koreňom tohoto stromu je gazdovský ľud, ktorý svojou prácou dodáva národnému stromu ku živobytiu potrebnú potravu. Túto gazdovskú triedu treba teda za dnešných mimoriadnych okolností ešte viac zosilňovať jako predtým.

Ku zosilneniu gazdovskej triedy prispieva vo veľkej miere činnosť, vyvinutá v gazdovských spolkoch a kruhoch. Kto pozoruje vývyn našej gazdovskej spoločnosti, ten sa presvedčí, že dorábanie gazdovských článkov čo do množstva vzrástlo, ohľadom jakosti sa potravné články značne zlepšili. Obrábanie pôdy stalo sa praktickejšim a gazdovanie vôbec stalo sa intenzívnejším. Tá mravná a prípadne aj hmotná pomoc, ktorú gazdovské obecnstvo cestou spoločenských kruhov obsiahlo, vo veľkej miere prospela vývinu

gazdovstva. Z tohoto nasleduje, že započatú spoločenskú prácu neslobodno zastaviť. Za terajších mimoriadnych pomerov je gazdovská trieda na dobrú radu, na múdre vedenie ešte viac utisknutá, než predtým. Povinnosti gazdovských spolkov a kruhov teda vzrástly, ich prácu treba teda všemožne podporovať.

Úlohou gazdovských spolkov a kruhov je zabezpečiť budúcoročnú úrodu, čo je veľmi vážna vec. Tak treba obrábať pole, aby sa čím viac urodilo. Každý rozšafný gazda vie, že toto možno docieľiť. A keď sa na katastrálnom jutre aj len o jeden metrický cent viac urodí, toto má z národohospodárskeho ohľadu už veľmi veľkú významnosť. Úlohou a povinnosťou gazdovských spolkov a kruhov je teda povzbudzovať gazdov ku cieľuprimeranej práci. Vysvetliť majú gazdom veľké výhody rozumného gazdovania, prípadne pomocou majú prispieť chudobnejším gazdom, aby v obrábaní poľa za zámožnejšími nezaostali.

Vážné úlohy čakajú teraz na vodcovské kruhy uhorských gazdov a vôbec ľudu. Tá mravná a hmotná pomoc, ktorú gazdovské spolky v minulosti požívaly a ktorá umožnila ich zdarné účinkovanie, nemôže vystať ani za dnešných okolností. Podporovať treba všemožne gazdovskú triedu, aby bola schopná životnými potrebami zastupovať celú spoločnosť našej vlasti.

Kresťanská ľudová strana sodpovedne jej programmu nikdy nezamešká podporovať a brániť životné záujmy nášeho hospodárskeho obecnstva a robí to i za terajších preťažkých časov. Vyzývame preto naše hospodárske obecnstvo k povšimnutiu si tohoto upozornenia, kto-

rým cieľime jedine ku hmotnému zveladeniu našej hospodárskej triedy. Pri svedomitom plnení našich občianskych povinností nezabíjajme ale to heslo kresťanskej ľudovej strany: «Kto sa Boha nezpúšťa, toho Boh neopúšťa!»

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom.

Jeho veličenstvo kráľ k obyvateľstvu vojnou navštívených krajov Uhorska.

Úradný časopis «Budapesti Közlöny» minulého týždňa uverejnil nasledovný, na ministerpredsedu Uhorska upravený najvyšší rukopis:

«Vojna, ktorá od všetkých národov monarchie vyžaduje veľké napnutie síl, neušetrila ani územie uhorskej svätej koruny. Jednotlivé vidieky Slavonie a severovýchodného Uhorska boli vystavené pustošeniam vtrhnuvšieho ta nepriateľa, ktorý je už víťazne odbitý.

Utrpenie, ktoré sa svalilo na nich, Moje srdce naplnilo žiaľom. Moja otcovská sústrasť obrátená je k mojim verným poddaným, ktorých osoby, majetky toľkým nebezpečiam boli vystavené a ich gazdovská existencia utrpela takúto citelnú škodu.

S dôverou očakávam od nich, že s duševnou silou, hotovou ku vlasteneckým obetiam, znášajú toto vlastenecké navštívenie a neztratia dôveru v lepšiu a istejšiu budúcnosť, s mužskosťou ku skutkom hotovou, súčasťnia sa vo veľkej práci znovabudovania.

Nakladám mojej vláde, aby sa o bezprostredne ťažko navštívený kraj zvlášte postarala a aby pritiahnutím ku tomuto povolaných miestnych faktorov, predovšetkým porobila potrebné poriadky ku odstráneniu hroziacej biedy.

Ubezpečujem obyvateľstvo vidieku, že môže rátať na Moju ďalekosiahlu starostlivosť a iste ufám, že čím skôr vybrúsi ťažkú štrbinu na svojom dobrobyte a znova môže položiť istý gazdovský základ svojho blahobytu a kultúrneho života.

Dané vo Viedni, 25. októbra roku 1913.

Franc Jozef, vl. r.

Gróf Stefan Tisza, vl. r.

Naše zdary pri Ivangorode a v juhovýchodnej Haliči.

Úradná zpráva, vydaná 26. októbra. V bojoch, ktoré stoja pod Ivangorodom, dosiaľ **zajali sme 8000 Rusov a ukoristili sme 19 strojových pušiek.**

V blízkosti Jaroslavy jeden ruský plukovník a 200 chlapov prinútení boli podať sa.

Pri Zaluze (od Sulatina na juhozápad) a pri Pasiečne (od Nadvornej na juhozápad) **nepriateľa sme odbili.**

Položenie v celku je nezmenené.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Vtiahnutie našich čiat do Kolomey.

Viedeň, 27. októbra. Medzi Černovicami a Viedňou telegrafická premávka sa už započala a prvé sem prichodiace chýry oznamujú, že naše od Kőrösmezöva napredujúce čaty už vtiahly do Kolomey. V Bukovine panuje dôveryplná nálada a návrat našich čiat všade budí všeobecnú radosť.

Rusi za Černovicami kopú šiance.

Rakúsko-uhorské čaty už od viac dní sú v Černovicách a v prvom rade telegrafovú a železničnú premávku uvádzajú do poriadku. Vrchnosti prirodzene ešte nezačaly svoju činnosť a toto sa dotiaľ ani nemôže stať, kým polozenie z vojenského ohľadu nebude úplne objasnené. Miestodržiteľ je v Dorna-Watre a odtiaľ vybavuje úradné záležitosti.

Rusi teraz stoja medzi Mahallou a Raranze, tam sa zašiancujú a patrne tu chcú pristaviť ďalšie napredovanie našich čiat.

Naše čaty, ktoré pozostávajú zväčša z uhorských vojakov, cobyvateľstvo prijalo s veľkým oduševnením a s tou najväčšou láskavosťou stará sa o ich potreby.

Husári pozdlž Visly.

Rím, 27. októbra. Dňa 23. októbra vydaná úradná zpráva ruského generálneho štábu obšírne oboznamuje útočenie generála Hindenburga na Rusov medzi Varšavou a Ivangorodom. Zo zprávy vysvitá, že aj pri Ivangorode sú veľmi veľké bitky, lebo ruský generálny štáb vyzdví-

huje, že čaty ivangorodskej posádky už viackrát vytrhly z opevnení, aby napadly nepriateľa. Hlavným smerom útočenia je Varšava; na čele nemeckej a rakúsko-uhorskej armády s veľkou rýchlosťou kráča jazda. Ku tejto válečnej operácii, dľa ruskej úradnej zprávy, vybrali najlepšie rakúsko-uhorské pluky husárske.

Desaťtisíc ruských zajatcov pri Ivangorode.

Úradná zpráva vydaná 27. okt. V strednej Haliči polozenie je nezmenené.

Od Ivangorodu na juhozápad naše s neprevyšiteľnou hrdinkosťou bojujúce vojenské sbory, z ktorých len jeden zajal 10.000 Rusov, stoja v boji s nepriateľskou presilou.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Boje v Poľsku a v Haliči.

V Poľsku spojenecké nemecké, rakúske a uhorské čaty pred novšou ruskou vojenskou silou, ktorá napredovala od Ivangorodu, Varšavy a Novogeorgievsk, prinútené boli vyhnúť sa, keďže dosiaľ vo viacdnovej bitke všetky ruské útoky so zdarom odbily.

Rusi predbežne nenasledovali naše čaty. Pretrhnutie potyku s nepriateľom previedlo sa bez ťažkostí. Spojenecké čaty sodpovedne položeniu znova sa rozložia.

V Haliči ani včera nestalo sa významnejšej udalosti. Na niektorých časťach frontu obidve stránky sa zabraly do zákop. **Naše ťažké batterie viac nepriateľských batterie a posícií, na ktoré sa nepriateľ opieral, zničily.**

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Pozdĺž riek Visly a Sanu mimoriadne prudká a krvavá bitka už od viac dní stojí. Spojenecké rakúsko-uhorské a nemecké čaty s páru namajúcou chrabrosťou a vytrvalosťou bojujú a ako vieme z úradných zpráv posledných dní, docielily pekné úspechy. Len jeden náš vojenský sbor zajal 10.000 Rusov, čo dokazuje veľkú bojovnosť a neohrozenosť našich čiat.

Ale zprávy nášho generálneho štábu úprimne dávajú na vedomie aj to, že nepriateľ na celej čiare je čo do počtu v prevahe. Obzvlášte pri Ivangorode, ktorý je jednou z najdôležitejších posícií, Rusi koncentrovali obrovské sily. Cez

Vislu tiahnu ustavične novšie a novšie rezervy. Tieto ruské sily tiahnu napred od Ivangorodu, Varšavy a Novogeorgievsk. Spojenecké armády za dni hrdinsky odbijaly útoky obrovskej presily, teraz ale z taktických príčin prinútené boli vyhnúť sa nepriateľskej presile. Že útočiaca sila Rusov v dlhých a prudkých bojoch značne klesla, vysvitá z toho, že predbežne nenasledovali naše čaty a ako úradná zpráva generálneho štábu hovorí, pretrhnutie potyku s nepriateľom stalo sa bez ťažkostí. Veľká nepriateľská presila na čiare Varšava—Ivangorod utvorila nové polozenie a naše voje sodpovedne tomuto položeniu zastanú si do nových posícií a budú sa usilovať docieliť novšie úspechy. Presvedčení sme, že ako v prvej dobe vojny, ruská presila nevedela docieliť značnejšie úspechy, tak aj teraz veľká nepriateľská presila len za čas môže zadržať naše čaty vo víťaznom napredovaní. Kým pri Ivangorode, v centre veľkej bojovnej čiary, nastalo nové polozenie, na dvoch krídlach, tak pri Varšave jako v strednej Haliči, polozenie sa nezmenilo.

Höfer o ruskom luhaní.

Uhorská Telegrafická Kancellária oznamuje: Známé je, že jakými prostriedkami rozširovali Rusi už i dosiaľ v cudzozemskej tlači svoje falošné chýry o udalostiach na bojišti. Ponevác ich falošným chýrom vymysleným o vyhratých bitkách už nikde na celom svete neuverili, v poslednom čase robia pokusy, aby tlač cudzozemských štátov, zaplavili chýrami o ukrutnosťach, ktorých sa údajne naše čaty dopustily. Voči tomuto pokračovaniu generálmajor Höfer, námestník šéfa generálneho štábu, vydal nasledovné podvrátenie:

Rusi používajú veľké peňažné summy rozširujú chýr, že sa naše čaty a vrchnosti v Bukovine, ktorú sme zväčša znova obsadili, hlavne ale v Černoviciach, dali zachvátiť ku ukrutnosťam. Dľa týchto chýrov hlavne Rumuni trpeli pod rakúskym režimom, údajne veľa sto ľudí vraj popravili.

Ačkoľvek tendencia týchto hlúpih osočovaní je až veľmi priezračná, predsa úplnou rozhodnosťou treba vyhlásiť, že v týchto a v každej podobnej ruskej zpráve niet ani slovíčka pravdy. Naše čaty a vrchnosti, ktoré prijali so všeobec-

ným jasotom, sú v najlepšej shode vždy s lojálnym obyvateľstvom Bukoviny a požívajú jeho úplnú dôveru. Aj osobite dôrazne treba konštatovať, že Rumuni v Bukovine ani v jednom jedinom páde nezavdali príčinu ku zakročeniu našich čiat alebo vrchností. Práve naopak, celé obyvateľstvo, rozdiel medzi rakúskou a ruskou administráciou, tak sa zdá, cíti spôsobom, ktorý je pre našich nepriateľov nepríjemný.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Čo bolo cieľom vtrhnutia Rusov do Uhorska?

Jedon ruský dôstojník v istom švédskom časopise sdeluje, že úlohou asi 50—60 tisíc Rusov, ktorí vtrhli do Uhorska, bolo, aby Srbsko oslobodili z jeho beznádejného položenia. Rusi na piatich miestach vtrhli cez Karpáty. Mali výtečné mappy, tieto dostali od jednej

Ferdinand, nový kráľ Rumunska.

ruskej spoločnosti, ktorá na jar kúpila lesy na mieste vtrhnutia. Rýchle koncentrovanie rakúsko-uhorských čiat, Rusov veľmi prekvapilo. Mysleli si, že väčším silám v severných Karpátoch dajú robotu a medzitým do Marmaroszigetu vtrhnuvšie ruské čaty budú tiahnuť rovno do Debrečína a odtiaľ do Srbska.

Dosavádna korisť našich čiat.

Berlin, 29. októbra. Nemecké a rakúsko-uhorské čaty dosiaľ ukoristily od Rusov dľa približného rátania 1500 kanónov a strojových pušiek a viac stotisíc pušiek.

V Haliči odbili sme viac ruských útokov.

(Úradná zpráva. Vydaná 29. októbra na popoludnie, do Budapešti prišia večer o 7. hodine.)

Na severo-východnom bojišti včera neboly väčšie boje.

V posledné dni **napredovanie Rusov v smere okolia Turky, o čo sa viackrát pokúsili, sme so zdarom odbili.**

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu

Boje pozdlž rieky Pruth.

Dľa z Černovic dochodiacich zpráv, boje okolo rieky Pruth sú v prúde a naše čaty Rusov ustavične nútia cúvať. V celej Bukovine s potešením hovoria o plukovníkovi Fischerovi, veliteľovi 13. žandárskeho veliteľstva, ktorého oslavujú čo osloboditeľa Bukoviny.

Angličania o haličských bojoch.

Zprávodajca londýnskeho časopisu «Times» o haličských bojoch oznamuje: Veľká bitka, ktorá stojí na čiare Sambor—San—Przemysl—Jaroslava, je jednou z najvýznamnejších bitiek. Kanonáda na každom bode bezprostredne trvá. Rozhorčený boj trvá už desať dní, kanóny vo dne v noci bez prestania dunia. Výsledok bitky, keď aj nebude rozhodujúci, ale na každý pád bude veľavýznamný.

Hrdinskosť uhorských husárov.

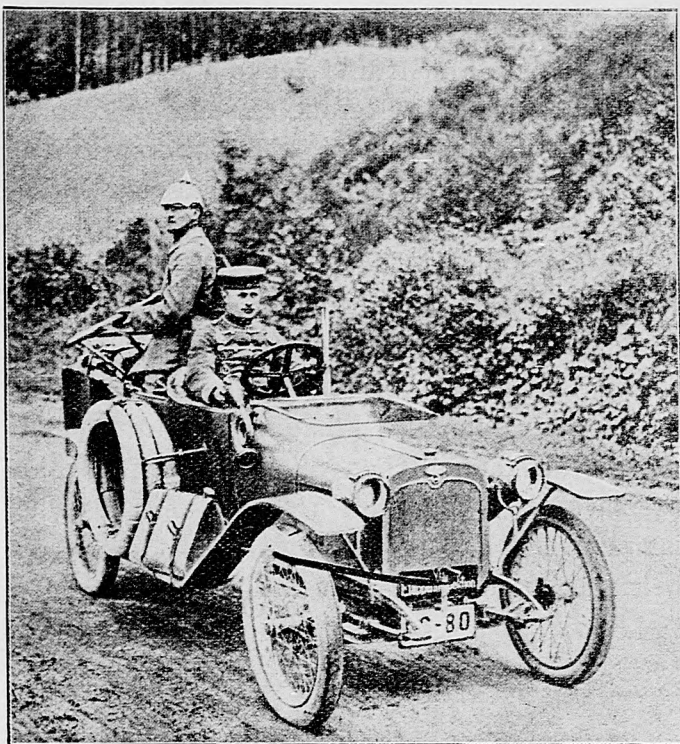
Petrohradská telegrafická agentúra oznamuje: V bojoch medzi Radovom a Ivangorodom na čele frontu a aj v predných vojoch bojovali uhorskí husári, ale tak sa zdá, že ich

nevedeli všade postaviť na celú čiaru veľmi dlhého frontu. Boje preto boli také rozhorčené, bo vojaci rakúsko-uhorskej armády neohrožene a sebaobetave bojujú. S tou neohrozenosťou často aj rozhodnú bitku.

Rozloženie ruských armád.

O rozložení ruských síl zaujímavé vysvetlenie podáva vojenský spolupracovník časopisu «Stockholms Dagblad». Dľa neho ruská sila delí sa na osem armád, ktorých pravé krídlo siaha od Kovna a ľavé krídlo od Lembergu na juhovýchod. Medzi týmito dvoma punktami stojí hlavný front Rusov vo veľkom oblúku cez Grodno pozdĺž rieky Narev, Visla a San.

Prvá armáda, ktorú vedie Rennenkamp, stojí na okolí Kovna a zahrňuje v sebe 2., 3., 4. a 20. vojenský sbor, to jest tie čaty, ktoré patria ku vilnanskému vojenskému sboru. Druhá armáda stojí okolo Grodna a je zostavená z finských a bjelostockých vojenských sborov a z jedného sibírskeho vojenského sboru. Vodcom tejto armády je generál pechoty Sjikinskij. Tretia armáda pod velením generála Mištjenku utvorená je z 1., 5., 13., 15. a 23. vojenského sboru a z troch divízií jazdy a operuje pozdĺž rieky Narev. Veľká časť tejto armády patrila predtým ku prvej armáde, ktorú Hindenburg porazil pri Tannenbergu. Štvrtá armáda pri Varšave zostavená je z gardového vojenského sboru a zo 14. vojenského sboru a posilnená je početnými divíziami jazdy. Túto armádu vedie generál Lešicki. Piata armáda, takzvaná lublinska armáda stojí pod vedením šéfa moskovského vojenského okresu generála jazdy Plehve a pozostáva z moskovského granátnického vojenského sboru a z 8., 16. a 18. vojenského sboru. Šiesta armáda pozostáva zo 17., 19., 24. a 25. vojenského sboru. Jej veliteľom je generál Everth, šéf irkutského vojenského okresu. Siedmu przemyselskú armádu vedie bývalý bulharský generál Dimitrijev Ratko a pozostáva zo 7., 9., 10. a 11. vojenského sboru. Osmá lebergská armáda, ktorej veliteľom je generál Brussilov, pozostáva z dvoch kijevsých, 12. a 21. vojenských sborov, krem toho účinkuje v nej niekoľko sibírskych a kaukazských vojenských sborov.

Nemecká predstráž na automobile.

Značné úspechy našich čiat v Haliči.

(Úradná zpráva, vydaná 30. októbra.)

V Ruskom Poľsku v bojoch aj včera bola prestávka. Pozdĺž dolného toku rieky San od Niškova na juh cez rieku prešlé nepriateľské sily veľkého počtu, po prudkých bojoch **sme odbili**. Na vrškoch, ležiacich na západ od tejto obce, **odbili sme všetky nepriateľské útoky**.

Od Turky na severovýchod naše čaty **zaujaly viac dôležitých vyvýšených pozícií, ktoré nepriateľ utekajúc musel vyprázdniť**.

Naši landšturmisti v týchto bojoch **zajali veľa Rusov**. Súhrnný počet do 28. októbra v monarchii internovaných válečných zajatcov činí: **649 dôstojníkov a 73.179 vojakov**; do tohto počtu nie sú zarátaní **veľmi početní váleční zajatci**, ktorých sme zajali v bojoch posledných týždňov a ktorých sme z dvoch bojišť ešte neodviezli.

Generálmajór Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Naše položenie v Ruskom Poľsku.

Viedeň, 31. októbra. O položení na bojišti v Ruskom Poľsku «Fremdenblatt» z dobre

informovaného prameňa prináša článok. Článok vyzdvihuje, že hlavným výsledkom taktiky, ktorú sledujeme v bojoch proti Rusom, pozostáva z toho, že nemeckým a rakúsko-uhorským čatám podarilo sa zapríčiniť Rusom o veľa väčšie a citeľnejšie ztraty, než aké ztraty utrepely spojenecké čaty.

Nové rozloženie rakúsko-uhorských a nemeckých čiat na okolí Visly — dľa «Neues Wiener Tagblatt»-u — bolo potrebné zo strategického a taktického ohľadu, prv než by sme provokovali rozhodujúcu bitku. Cieľom nového rozostavenia nemeckých a rakúsko-uhorských čiat je zvlášte to, aby sme naše sily v nových posíciach čo najvýtečnejšie mohli využiť.

Bitka pri Varšave.

Z Varšavy oznamujú: Do Petrohradu vrátivší sa ľudia rozprávajú, že veľká bitka Nemcov a Rusov trvala päť dní. V meste za štyri noci počuli dunenie kanónov. Obloky sa popraskaly, ačkoľvek bojište bolo na 30—40 kilometrov od mesta. Cez mesto do bojovnej čiary tiahly ustavične novšie pluky. Dediny a obce vzbĺkly plameňom. V povetří vybuchlo na stá granátov. Protivníci často celkom blízko prišli jeden ku druhému. Za čas Nemci boli vo výhodnejšom položení. Bojovný front sa často menil, konečne ale ruskému pravému krídlu podarilo sa obísť Nemcov, načo Nemci prinútení boli ustúpiť. Rusi tiahli na 10 míľ od Varšavy na juh a prešli cez Vislu. Nemci počas ustupovania zničili grojecký most. Nemeckí vetroplavci svojimi bombami vo Varšave ranili 50 ľudí.

Zdary našich čiat v Haliči.

(Úradná zpráva. Vydaná 31. októbra.)

V blízkosti haličko-bukovinskej hranice od Kutý na sever včera **porazili sme jeden ruský vojenský stlp**, pozostávajúci z každého druhu zbrane.

V strednej Haliči naše čaty držia svoje od Turky na severovýchod, ako aj pri Starom Sambore, ďalej od Przemyslu na východ a pri dolnom toku rieky San zaujaté posície.

Na okolí Liškova **odbili sme viac nepriateľských útokov**; tam, ako aj pri Skole a

Starom Sambore **zajali sme na stá Rusov.**

Válečné operácie v Ruskom Poľsku aj včera sa bez boja previedly.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Vojna proti Srbom a Černohorcom.

Vitazstvo našich čiat na bosenskej hranici a v Srbsku.

(Úradná zpráva, prišla 27. októbra.) Na Romanja Planie porazené srbské a černohorské sily po štyridňovom nepretrzenom prenasledovaní v blízkosti Višegradu a Goraždy *zpät sme odtiskli cez Drinu*. Naše čaty medzi tým v škole pri Han-Stjenici *ukoristily veľa streliva* pre pechotu a delostrelectvo a v bitkách zadných vojov svedených na Velikó Brdo—Vracevici strojové pušky a vrchové batterie.

Týmto je **východná časť Bosny očistená od nepriateľa.**

V ten istý deň, v ktorý sme Srbov a Černohorcov cez Drinu *zpät odtiskli, aj naše v Srbsku nachodiace sa čaty docielily značné úspechy*. V blízkosti Ravnje v Mačvy dve opevnené nepriateľské posície útokom sme zaujali a medzi tým ukoristili sme 4 strojové pušky, 600 pušiek a bomby a zajali sme početných Srbov.

Potiorek,
poľný zbrojmajster.

Novšia porážka Srbov.

(Úradná zpráva. Prišla 28. októbra.)

Dňa 27. októbra v Srbsku **vydobil sme novšie zdary**. Naše čaty po hrdinskej obrane nepriateľa, *útokom zaujaly obec Ravnje* a v Mačve od Crna Bary severne na jednej ceste *veľmi opevnenú nepriateľskú posíciu*, medzičím ukoristili sme 4 kanóny, 8 strojových pušiek a početný válečný materiál. Päť dôstojníkov a päťsto vojakov sme zajali.

Potiorek, poľný zbrojm.

Novšie úspechy našich čiat v Srbsku.

(Úradná zpráva. Vydaná 31. októbra.)

Naše čaty, ktoré svojho času vtiahly na okolie Mačvy, našly tam silné, drótenými prekážkami chránené opevnenia, tieto pri Ravnje prerazily a dosiahly novšie významné úspechy.

Ačkoľvek Srbi vyvinuli zúfalý odpor a ačkoľvek po čiastočne močaristom okolí Mačvy ťažko možno chodiť, všetky naše čaty, ktoré prešli cez Sávu a Drinu, dnes v širokom fronte pokračovali v napredovaní a zaujali obce Crnabara, Radenkovič, Glusai, Banovopolje a Tabanovič. *Potiorek*, poľný zbrojmajster.

Poldruhatisíc srbských zajatcov.

Szabadka, 2. novembra. V bitkách na okolí Mačvy zajali sme asi poldruhatisíc Srbov. Pri vstupe do Sávy nepriateľ mal výtečné úkryty, ale palba našich kanónov rano od pol 7. hodiny do 7. hodiny 40 minút úplne ich vybila z úkrytov. Podivuhodne my sme takmer nemali ztraty a aj počet ranených bol nepomerne malý.

Nemecko-ruská vojna.

Zdarné útočenie Nemcov.

Berlin, 30. októbra. Z hlavného válečného stánu včera úradne oznámili:

Na severovýchodnom bojišti *útočenie našich čiat ustavične napreduje*. Behom posledných troch týždňov *zajali sme tu 13.500 Rusov a ukoristili sme 30 kanónov a 39 strojových pušiek*.

Na juhovýchodnom bojišti pomery od včera sa nezmenili.

10.000 ruských ranených.

«Kijevskaja Mysel» oznamuje, že vo Varšave leží 10.000 ranených, ktorí všetci boli ranení v bitkách posledných dní.

Katastrofa jedného ruského vojenského sboru.

Na základe zo spoľahlivého prameňa pochádzajúcich chýrov z Carihradu telegrafujú, že v prvej bitke svedenej od Varšavy na juh, jedna tretina toho sibirského vojenského sboru, ktorý bol vtedy posádkou mesta, počas utekania utopila sa vo Visle.

Rusko nevie nahradiť svoje ztratené kanóny.

Berlin, 27. októbra. Rakúsko-uhorská a nemecká armáda dľa približného vypočítania od Rusov ukoristila dosiaľ 1500 kanónov a viac stotisíc pušiek. Správa ruskej armády je teraz v najväčšom zmätku, lebo ztratené zbrane ne-

vie vynahradiť. Schneider-Creusotovská fabrika Francúzov nemôže viac prísť do ohľadu, lebo ňou zhotovené zbrane treba lifrovať pre francúzsku armádu. Ani o essenskej fabrike Kruppa nemôže byť reči — netreba obširnejšie vysvetľovať, že prečo — a ani doprava anglických loďných kanónov nebude dlho trvať, lebo onedlho samé Anglicko bude potrebovať zbraň. Jediná fabrika, ktorá pre Rusko môže zhotovovať zbraň, sú Putilovské diela, ktorých robotníctvo ale pomaly pracuje a ktoré ani nie sú zariadené pre všetky druhy zbrane. Pre ťažké delostrelectvo zhotovovanie kanónov Schneiderovského systému stretá sa ešte s väčšími prekážkami, lebo Putilovské diela už aj v čase pokoja len po premožení najväčších ťažkostí mohli zhotovovať delá pre ťažké delostrelectvo.

Nemecko-francúzska vojna.

Zdary Nemcov na západnom bojišti.

Berlin, 30. októbra. Hlavný válečný stán včera oznámil:

Od Nieuporta na juh naše útočenie pomaly napreduje. Pri Ypresi bitka nezmenene stojí. Na západ od Lille naše čaty dobre postupujú napred. Viac opevnených posícií nepriateľa sme zaujali. Šestnásť anglických dôstojníkov a viac než 300 vojakov sme zajali a ukoristili štyri kanóny. **Útoky Angličanov a Francúzov sme všade odbili.**

Na francúzsku batteriu, rozloženú pred stolným chrámom v Reimsi, ktorá má delostreleckú pozorovaciu stanicu na veži stolného chrámu, museli sme páliť.

Od Verduna na juhovýchod odbili sme prudký útok Francúzov. Z príležitosti protiútoky naše čaty **postúpily až po hlavnú posíciu nepriateľa, ktorú zaujali. Francúzi utrpeli silné ztraty.** Aj od Moselu na východ prekazili sme všetky podujatia nepriateľa, ktoré boly samé v sebe nepatrné.

Napredovanie Nemcov v Belgicku a vo Francúzsku.

Nemecký hlavný válečný stán 31. októbra oznámil:

Naša belgická armáda včera zaujala Rams-capelle a Bixschot.

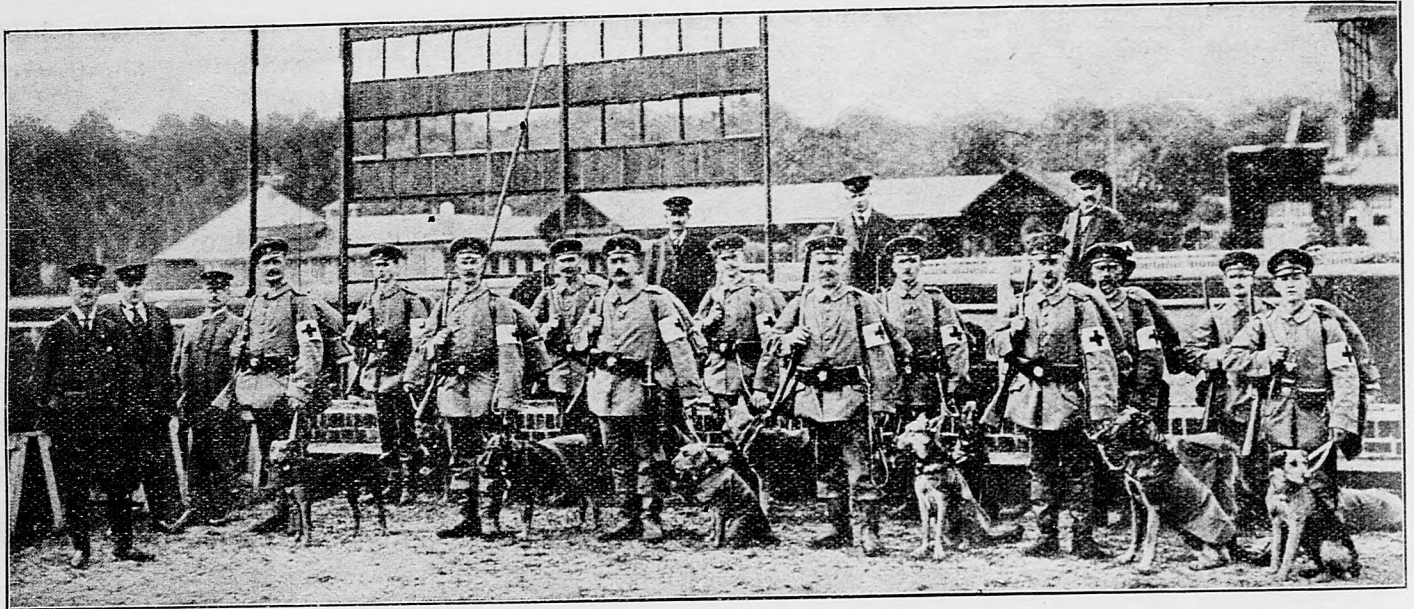
Útok proti Ypresu tiež pokročil. Zandvoord, Hollebek a Vambek útokom sme zaujali. V južnom smere sme tiež podmanili územie.

Aj od Soissons východne napadli sme nepriateľa a behom dňa od Vailly severne vyprášili sme ho z viacerých opevnených posícií. Popoludni útokom zaujali sme Vailly a nepriateľa späť sme zahnali cez rieku Aisne. Zajali sme tisíc Francúzov a ukoristili sme dve strojové pušky.

V Argonnskej hore, od Verduna západne a od Toula severne nepriateľské útoky sme odrazili, pričom Francúzi utrpeli ťažké ztráty.

Angličania sa boja nemeckej invázie.

Anglické časopisy pojednávajú otázku, že keby nemecké čaty v Anglicku vysadly na breh, či má občianske obyvateľstvo bojovať proti nim? Jednotlivé časopisy na túto otázku dávajú rôznu odpoveď. Na hágskej konferencii pokoja r. 1899. anglickí delegáti boli za to, aby občianstvo v tomto páde zúčastnilo sa v boji. Ku hlasovaniu v tejto otázke ale neprišlo. Tolko je isté, že široké anglické krúhy nie sú na čistom s tým, či sa má obyvateľstvo zúčastniť v boji proti Nemcom, keby vtrhli do Anglicka.

Nemeckí sanitéti psov upotrebuju k vyhľadávaniu ranených a mrtvých.

296.869 vojenských zajatcov.

«Budapesti Tudósító» oznamuje z Berlina: V nemeckých vojenských táboroch bolo zajatcov do 21. okt. 296.869, medzi nimi 5401 dôstojníkov. Z dôstojníkov 6 sú francúzski, 18 ruskí a 3 belgickí generáli. Medzi francúzskymi zajatcami je 2472 dôstojníkov a 146.897 chlapov; medzi ruskými zajatcami je 2164 dôstojníkov a 104.524 chlapov; z Belgičanov zajatí sú 547 dôstojníci a 31.378 chlapi; medzi anglickými zajatcami je 218 dôstojníkov a 8669 chlapov.

Krestania katolíci, organizujte Katolícku Ludovú Jednotu!

Vojna Turecka proti Rusom a Angličanom.

Nepriateľstvo začala ruská flotta.

Caribradská poloúradná zprava prvú morskú bitku medzi tureckou a ruskou flottou opisuje nasledovne:

Medzi čím dňa 27. a 28. okt. jedna malá časť tureckej floty konala cvičbu na Čiernom mori, ruská flotta, ktorá zpočiatku všade nasledovala tureckú flottu a prekážala jej cvičby, dňa 29. októbra začala nepriateľstvo, nakoľko napadla tureckú flottu. V boji turecká flotta potopila 5000 tónovú mýnonoskú loď «Prut», na ktorej bolo asi 700 mín. Jednu uhlie vezúcu loď Turci zhabali a potopili 1100 tónovú ruskú delovú korvetu «Kubanec». Jedným torpedo-

Břeh Scheldy v Antwerpene.

Účínok nemeckých granátov v jednej ulici mesta Löwen.

borcom «Muavenet i Millije» vystrelené torpedó zničilo jednu ruskú pobrežnú loď 30 dôstojníkov a 72 matrózov Turci vylovili a zajali. Turecká flotta neutrpela škodu. Boj v posícii pre tureckú flottu trvá ďalej.

Turecká flotta v prístave Odessy a pred Sebastopolom.

Reuterova agencia oznamuje, že turecké válečné lode **vnikli do prístavu Odessy a ukoristily tam kotviace ruské parolode.**

Z Carihradu oznamujú: Válečná loď «Sultan Selim», bývalá nemecká loď «Goeben», ktorú Turci kúpili od Nemcov, **Sebastopol veľmi zdarne bombarduje.**

Povstanie Búrov.

Rotterdamské telegramy oznamujú, že povstanie v južnej Afrike sa šíri a celá kolónia Oranje sa otvorene vzbúrila proti Anglicku. Počet povstalcov činí už 10.000 hláv; sú dobre ozbrojení a majú aj rýchlopalné delá a strojové pušky. Anglicko v Kapsku má len 8000 vojakov.

Vojna na mori.

Nemecká podmorská loď potopila anglický križiak.

Londýn, 2. novembra. (Úradná zpráva.) Na kanále La Manche z jednej nemeckej podmorskej lode vystrelené torpedó v sobotu potopilo starý križiak «Hermes», ktorý slúžil ku prevážaniu hydroplánov a bol na zpiatočnej ceste z Dünkirchenu. Takmer všetkých dôstojníkov a matrózov podarilo sa zachrániť. Ztrata nemá veľkého vojenského významu.

(Potopený križiak «Hermes» stavali roku 1898., obsahoval 5700 tonn, mal 10.000 koňských síl, jeho rýchlosť obnášala 20 uzlov za hodinu a 19 kanónov bolo na ňom.)

Spustošené anglické lode.

Londýnsky časopis «Times» uverejňuje menoslov lodí, ktoré nemecký križiak «Karlsruhe» potopil v Atlantickom oceáne. Hodnota potopených anglických lodí činí vyše 20 millionov mariek.

Bulhari proti Rusom.

Odhalenie ruského vražedníctva.

(Dokončenie.)

V predošlom čísle spomenuli sme spis, ktorý najvitečnejší bulharskí učenci vydali pod názvom: *ruské šalbiarstva*. V článkoch, v tomto spise uverejnených, nepodvratne dokázané je, že celá ruská politika neni nič iného, ako nepretržená reťaz násilenstva, krivoprisah, politického vražedníctva a tyranského utlačania národov. Zvláštnu pozornosť zaslúži článok dejepisca Štefanova, ktorý sdeluje krvou písaný vývin ruskej ríše a poukazuje na to, že slavianske Rusko akú katovskú prácu prevádzalo v Polsku, v krajine slavianskeho rázu. Spomenutý dejepisec opisuje zámery grófa Muravieva, ktorého menuje dravcom v ľudskej podobe. Po utlačení posledného poľského boja za slobodu, gróf Muraviev poľské územia vykynožil divými kozáckymi hordami, celé mužské obyvateľstvo obesil dal na stromy pri cestách stojáce, tak že po uliciach a pō cestách na mnoho kilometrov vidieť bolo len samých ohesených. Ženské obyvateľstvo miest a dedín ale hodil za korist divých hord kozáckych.

Druhý článok napísal Milov, ktorý na základe historických dôkazov poukazuje na to, že *Rusko tak doma, ako aj v cudzozemsku za základ štátnych zásad prijalo politickú vraždu*. Siberiu si podmanilo takým spôsobom, že tamojších domorodých dvadsať kniežat jednoducho dalo zavraždiť. Politické atentáty páchajú Rusi proti mandžurským a koreanským panovníkom. V Bokhare jedno za druhým zavraždili dvoch emirov, tamojších panovníkov, len z tej príčiny, bo nechceli uznať protektorát Ruska. V Turkestáne ruský hlavný gubernátor, tamojšie kniežatá, ktorí mu neboli po vóli, zavolať na hostinu, a zákernícky dal ich zavraždiť.

Z príležitosti podmanenia Kaukazu, cár v liste vlastnoručne písanom, politické slobody slúbil Arménom. Tento list sám cár písal arménskemu katolikusovi, arcipastierovi. Keď Kaukazus bol podmanený a Rusko viac nepotrebovalo Arménov, ruský generál Paskievič v Tiflisi otrávil arménskeho katolíkusa Nerzesa a vzal od neho vlastnoručne písaný list cára.

Po hrozných vraždách, aké roku 1877. Rusi

páchali proti Arménom, ruský zahraničný minister Lobanov-Rostovski vyslovil sa nasledovne: «My potrebujeme Arméniu, lež bez Arménov». Nepočtené politické vraždy, aké Rusko zariadilo v Perzii, sú nám ešte v čerstvej pamäti. To tiež celý svet vie, akým zverským spôsobom Rusko pomocou agenta Tenčiča, ligy vojenských dôstojníkov, zavraždilo srbského kráľa Alexandra a jeho manželku Dragu. Telá zavraždených vyhodili von oknom, aby z okien ruského vyslanectva presvedčiť sa mohli, že vražda skutočne bola zpáchaná. *Sarajevský atentát podobne pripravili s povedomím ruskej diplomacie.* Všestranne známo je tiež, že bulharského panovníka knieža Alexandra Battenberga Rusko pozbavilo trónu a to zradou Dimitrieva Radko, ako aj že s pomocou bulharských rusofilov zavraždilo bulharského ministerpredsedu Stambulova. V poslednom čase vodcovia smerodajných ruských kruhov chystali sa k zavraždeniu bulharského kráľa, Ferdinanda bo v ňom videli prekážku ich snáh, aby Bulharsko stalo sa slepým nástrojom Ruska. O tom svedčí tá okolnosť, že Savinski, ruský vyslanec v Sofii, posledne nepretržene obcoval s najpodozrivejšími elementami, ktoré ľahko dajú sa zklátiť ruskými rublami. Ruského vraziteľného systému poslednou obetou bol francúzsky krajinský vyslanec Jaures, ktorý verejne agitoval proti francúzsko-ruskému spojeniu.

Dr. Vaskov v jeho článku: «Savinského bezočivosť» nepodvratne dokazuje, akým neslýchaným spôsobom ruský vyslanec, bulharskú opozíciu búri proti vláde a korune a navádza ju ku zrade svojho panovníka. Savinski s populárnou luzou strojí sa zariadiť revolúciu a štátny prevrat a v Bulharsku zaviesť republiku. Savinski ale nech nezabudne na to, že Bulharsko není Perzia a že bezočivá ruská diplomacia neminie trestu.

Ďalší článok zaoberá sa s tými ruskými výčitkami, že Bulharsko nevďačné je proti Rusku. V čom ale záleží táto nevďačnosť Bulharska? Snáď v tom, že Bulharsko neposkytlo pomoci Srbsku, za hnusnú zradu balkánskych spojencov alebo snáď, že nedovolilo, aby ruské vojská vstúpili na bulharské územie, bo dobre vedelo, že zjavenie sa jedného ruského vojaka na bulharskom území, znamenalo by zaniknutie samo-

statnosti Bulharsha. Špinaví a bezočiví ruskí náhončí Danev, Gesov, Dimitrijevič Radko nech nahliadnu, že Bulharsko žiadnej príčiny nemá k tomu, aby povďačné bolo ku krivoprisažnému, chúlživému a falošnému Rusku.

Spis bulharských učencov v nesmierne veľkom počte rozšírený je medzi bulharským ľudom a dôkladne zaoberá sa s ním celá slavianska tlač.

Týmto spisom nepodvratne je dokázané, že Rusko nikdy nemôže rátať na Bulharsko, lež neodškriepiteľne dokázané je aj to, že ruská diplomacia pozostáva zo samých nesvedomitých krvožíznivých zločincov a že pre Rusko len spasenie znamenalo by zničenie ruského carismu, tejto príčiny všetkých útrap Východnej Európy.

Imrich Vodicska.

Trestné pojednávanie zločinstva srbských vrahov arcikniežata Franca Ferdinanda a jeho manželky.

(Dokončenie.)

Obžalovaný *Cabrinovič* dobrovoľne vyznal, že sa bál Tankosiča, preto sa súčasťnil v útoku.

Obžalovaný *Lazár Gjukič*. 18ročný poslucháč sarajevskej učiteľskej pripravovne bol členom študentského spolku srbsko-horvatsko nacionalistickej Omladiny, ktorého spolku cieľom bolo kultúrne spojenie všetkých Juhoslovanov. O spojení Bosny so Srbskom nebolo reči. Dňom pred útokom mu *Perim* povedal, že *Cubrilovič* chce spáchať útok, na čo i *Cubrilovič* prisvedčil.

Obžalovaný *Milan Kranjčević* 19ročný poslucháč sarajevskej obchodnej akademie cíti sa vinným, lebo neoznámil vrchnosti, že od Narodnej Obrany možno dostať bomby, že tam Bosnu chcú odtrhnúť od monarchie a že chcú spáchať útok. Lutuje, že práve dediča trónu zavraždili, ale si myslí že na znak ohradovania sa bolo potrebné zavraždenie takejto vysokopostavenej osobnosti.

Obžalovaný *Branko Zagorac*, 18ročný poslucháč sarajevskej obchodnej akademie žiada kultúrne spojenie sa Srbov s Horvatmi. Na spojenie so Srbskom nemyslí. Asi desiatimi dňami pred útokom mu *Vazo Cubrilovič* povedal, že spáchajú útok. Nevie, prečo bolo vraj treba dediča trónu zabiť a keby iste bol vedel, že útok skutočne spáchajú, bol by sprisahancov udal vrchnosti.

Obžalovaný *Marko Perim*, žiak sarajevského vyššieho gymnasia hovorí, že *Cubrilovič* mu začiatkom júna povedal, že spácha útok na dediča trónu a prosil ho, aby mu dovolil dotiaľ uňho skryť bomby, čo mu *Perim*

nedovolil. Útok preto neoznámil vrchnosti, lebo sa bál pomsty útočníkov, ale i z kollegiality mlčal o útoku.

Obžalovaný Mikuláš *Forkapič*, 19ročný poslucháč sarajevskej praparandie nežiada spojenia Srbov s Horvatmi, ani pripojenie Bosny ku Srbsku.

Obžalovaný Dragan *Kalember*, žiak sarajevského vyššieho gymnásia žiada, aby Srbi v svornosti žili s Horvatmi. S politikou sa nezaoberal. Cubrilovič mu rozpovedal, že proti dedičovi trónu spácha útok a toto isté mu povedal aj dňom pred útokom, ale on, Kalember mu to neveril, preto ho neoznámil vrchnosti.

Obžalovaný Miko *Mičič*, pekár často chodil na drinský ostrov Ada, pálenku piť. Pri takejto príležitosti sišiel sa so srbským financom Grbičom a s dvoma študentami. Grbič mu povedal, že študenti idú do Tuzly a do Sarajeva, ale že na čo, to mu nepovedal.

Obžalovaný Jako *Milovič*, roľník cíti sa vinným preto, lebo študentov previedol cez hranicu k Cubrilovičovi. Preto ich previedol, lebo mu povedali, že idú domov. Od Obrena Miloševiča pýtali si kapsu, v ktorej ponesú bomby. Obžalovaný poprosil Miloševiča, aby študentov viedol ďalej. Tají, že i on niesol bomby, kdežto Princíp toto tvrdil.

Obžalovaný Obren *Miloševič*, roľník cíti sa nevinným. Raz prišiel k nemu Milovič s dvoma študentami, z ktorých jeden ho prosil, aby im ukázal cestu a aby im dal vrece na bomby. On niesol bomby a Milovič revolvery. V Priboji zbraň odovzdali Cubrilovičovi. Na tú otázku obžalovaného, že čo sa stane s tou zbraňou, Milovič mu odpovedal, že ju treba zaniest do Tuzly Jovanovičovi. O útoku obžalovaný ani len netušil. Žiadneho spolku nepoznal, ani o tom nevedel, že Srbsko Bosnu a Heregovinu chce odtrhnúť od monarchie.

Obžalovaný Miter *Kerovič*, roľník necíti sa vinným. Raz ho Veljko Cubrilovič prosil, aby dvoch študentov zaviezol do Tuzly. On svojho syna Nedu a Zvijana Stojanoviča poslal s nimi.

Obžalovaný Jovo *Kerovič* nevedel, že študenti chcú spáchať útok na dediča trónu a ani bomby a revolvery nevidel. Nikdy nepočul o tom, že Srbsko chce Bosnu podmaniť.

Obžalovaný Blagoja *Kerovič* rozpovedal pred súdom, že raz našiel v svojom dome Cubriloviča a dvoch študentov. Cubrilovič mu kázal, aby študentov zaviezol do Tuzly. U študentov videl bomby a vedel i o tom, že proti dedičovi trónu spáčajú útok.

Sarajevský trestný súd po zaklúčení pojednávania, výrok nad zločincami vyhlásil vo stredu, 28. októbra. Dľa tohoto výroku:

Gavrilo Princíp, vrah dediča trónu, arcikniežata Franca Ferdinanda a jeho manželky, odsúdený je na 20 rokov do trestnice, zprísnenej mesačne jednoduchým pôstom a každý rok v deň 28. júna tmavou cellou a s tvrdým ležiskom.

Nedjelko Cabrinovič odsúdený je na 20 rokov do trestnice zprísnenej každé tri mesiace jednoduchým pôstom a každý rok v deň 28. júna tmavou cellou s tvrdým ležiskom.

Trifko Grabez odsúdený je na 20 rokov do trestnice zprísnenej každé tri mesiace jednoduchým pôstom a každý rok v deň 28. júna tmavou cellou s tvrdým ležiskom.

Vazo Cubrilovič odsúdený je na 16 rokov trestnice zprísnenej každého polroka jednoduchým pôstom a každý rok v deň 28. júna tmavou cellou a tvrdým ležiskom.

Svjetko Popovič odsúdený je na 13 rokov trestnice zprísnenej každý rok v deň 28. júna tmavou cellou a tvrdým ležiskom.

Lazar Djukič odsúdený je na 10 rokov trestnice zprísnenej každý rok v deň 28. júna tmavou cellou s tvrdým ležiskom.

Mitar Kerovič odsúdený je trestnicou na celý život.

Ivo Krančević odsúdený je na 10 rokov trestnice zprísnenej každý rok v deň 28. júna tvrdým ležiskom.

Branko Zagorac a Mirko Perin odsúdení sú na tri roky väzenia.

Svijan Stjepanovič odsúdený je na sedem rokov trestnice zprísnenej každé tri mesiace jedným pôstnym dňom a každý rok v deň 28. júna tmavou cellou a tvrdým ležiskom.

Na smrť povrazom odsúdení sú:

Danilo Ilič, Veljko Cubrilovič, Nedo Kerovič, Miško Ivanovič a Jako Milovič.

Poprava stane sa v nasledovnom rade: Obesený bude prvý Jako Milovič, potom Nedo Kerovič, Veljko Cubrilovič, Miško Ivanovič a konečne Danilo Ilič.

Ostatní obžalovaní: Jovo Kerovič, Blagoje Kerovič, Nikola Forkarič, Dragon Kamber, Mišo Mičič, Obren Miloševič, Ivan Momčinič, Franjo Sadilo a Angela Sadilo boli oslobodení.

Sarajevský trestný súd pri vynesení jeho výroku prísne sa držal zákona, ktorý ustáľuje, že doplnenie dvadsiateho roku je hranicou, kde začína sa úplná pričetnosť. Princíp, Cabrinovič a Grabez včas zpáchania najohavnejšieho zločinu ešte nedoplnili dvadsiaty rok svojho veku. Sarajevský súd teda súdil dľa zákona zachovávaúc prísne jeho ustanovenia. Z tohto ale aj naši nepriatelia môžu vidieť, že u nás ani v terajších výnimečných časoch, nesiaha sa ku výnimečným zakročeniám, lež zachováva sa úcta k zákonu a jeho poriadku. Povedomie toho, že sarajevského trestného súdu výrok nad vrahmi následníka trónu arcikniežata Franca Ferdinanda a jeho manželky, vynesený je dľa ustanovení zákona, uspokojí verejnú mienku, ktorá na zdivočilú bandu ohavných vrahov očakávala výrok smrti.

Pomocná akcia na vidieku.

Trenčianskoteplecká kúpeľná správa vojvodcovstvu na čas vojny ponukla nemocnicu s 200 posteľmi. Správa teraz túto, na spôsob sanatóriuma zariadenú a zvlášte k liečeniu z poranenia pochodiacich nemocí ako aj na bojišti nadobudnutých reumatických chorôb, slúžiacu nemocnicu, povýšila na 300 postiel. V Trenčianských

Tepliciach je ešte aj rezervná nemocnica s 500 posteľmi. Aj v tej rezervnej nemocnici opatrovaní vojaci môžu sa zadarmo kúpať v sirkových a hliených kúpeľoch. V Trenčianskych Tepliciach nachádzajú sa i mnohí poľskí vystahovalci.

Z Prešporku oznamujú: V nitrianskom Holiči v najbližšej budúcnosti ministerstvo vojenských záležitostí vystaví dá barakky k prijatiu 1800 vojakov, podozrivých na nákazlivé nemoce. Nemocní vojaci budú tam za niekoľko dní pod dozorstvom a potom podľa potreby pošlú ich do rozličných nemocníc.

Zo zemplínského Gálsécu píše: Gálsécske panie, vojakom jazdeckej divisie, ktorí sdržovali sa tam za dva týždne odovzdaly viac než 1000 zápästkov, čiapiek proti sňahu a početnú bielizeň.

Aj zo Spiša nám oznamujú: Ku orzovjanskému okresnému notariátu prislúchajúce obce ako Orzovjany, Brutovce, Oľšavica a Kolbachy, novovesskej vojenskej rezervnej nemocnici darovali 150 plátenných košiel, 20 tenkých košiel, 10 teplých košiel, 15 plátenných spodných nohavíc, 5 uterákov, 13 plachiet, 35 kusov domáceho plátna, 3 vrecá peria, 33 hlavníc, 25 onúc a jeden pokrovec; novoveský fabrikant Haltenberger ale 100 košiel. Novoveský budovný podujimateľ Ján Uhrinyi novovesskému Červenému Krížu dal 500 a z Novej Vsi odišlému potravnému tiež 500 korún.

V Kézmárku vystavili, poľahke z haličského Kolumea tam preložili rezervnú poľnú nemocnicu pre 500 chorých a ranených vojakov. K tej nemocnici prideliť 124 sanitétov.

Franc Klein, r. k. farár.

BESEDNICA.

«Ktorí nie sú hrdinovia...»

Už sa mu hojila rana, keď ho domov poslali. Ťažko a len pomocou palice chodil, ale chodil! Nie akosi pýšno; pomaly, neisto, predsa ale stúpaj svojou silou. Hrozná rana, ktorú mu granát zadal, sa zahojila.

Aké nepremeniteľné zostalo tu všetko! Ako jemne, teplo hreje septembrové slnko! Nestačil sa čudovať, že domy a stromy ostaly stáť na starom mieste, ako keby sa odtedy nič nebolo stalo. Ako sa prehliadol do kola, cítil, že pomaly aj on príde do riadneho pohybu každodenného života, z ktorého ho vojna pred šiestimi týždňami vytrhla. Len volačo ostane na veky: pamiatka.

— No, hodný synu môj, kde vás ranili? — pýtal sa jeden udatne zvučný mužský hlas.

Vojak prekvapeno pozrel hore. Plecť, šedivý v civilnom rúchu zaodetý starý pán stál pred ním, na ňom zďaleka vidieť bolo, že bol vojakom.

Oslovený vďačne odpovedal:

— V Belgicku.

— Tak, tak! No, tam ste mali tvrdú prácu!

— Ano, ale napokon sme zvíťazili.

— Prirodzené. Naši synovia všade víťazia — od-

povedal starý pán, pričom oči mu hrdo iskrily. — Ale vám nebude dobre tak dlho stáť. Sadnime si hádam na jednu lavku. Viete, taký starý človek, ktorý vola- kedy tiež bojoval za vlasť, rád počúva, čo rozprávajú tí, ktorí tam boli na bojišti.

Sadli si. Jasenné slnko bládo osvietilo stromoradie. Ticho bolo všade a nič neupomínalo na vojnu, na krvavé hrúzy.

Ranený ale nedal sa do rozprávky. Mnoho rôzneho prežil, veľa videl ale nevedel ako má tie veci dôvodne sobraf. Starýk ho gurážil:

— Teplo vám bolo pod nohami, však?

— Veru áno, to pokojne môžem povedať.

Prestávka.

— A — začal znovu starýk, lež zrazu zazrel jedného tade sa prechodiaceho známeho.

— Dobré ráno, Karol. Poď že sem! Tu je jeden ranený vojak, od ktorého chýry čujeme.

— Výborné! — odpovedal ten druhý starý pán; prišiel ta, ruku podal najprv priateľovi, potom vojakovi a sadnul si. Raneného tým väčšmi popúdilo, že má o jedného poslucháča viac. Prvý starýk chcel mu pomôcť:

— No, vy ste videli v bitke našich hrdinov?

— To nevravím.. Tam, kde som ja bol, stáli samí oldenburgovci.

Starý pán sa usmial.

— Len nechcete s tým to povedať, že vaši kraja- nia neni sú hrdinovia? Hádam utiekli pred nepriateľom?

— Utekli? — Ranený zhrozeno pozrel hore. — Ti, že utiekli? Neradím nikomu, aby takto hovoril o nich! Či snáď hovoril volakto o nich k tomu podobné? Vtedy povedzte kto to bol? Dolámem ho!

— Ale čo myslíte, priateľu, ja som sa len pýtal.

— Vtedy dobre. Nie, neutekal nikto, ba ešte viac ich prišlo za nami. Z našej dediny sedemnásti rukovali, keď sme prišli na belgické hranice, už nás bolo deväť- násť. Zpät ich posielali, tí ale neišli. Ani oni nechceli doma ostať, keď sme my všetci odišli.

— A ako sa držali vo vojne títo chlapi? Hrdino- via boli aj oni?

— Hrdina! To je jedno veľké slovo! — pozname- nal vojak.

— A vás ako ranili? — pýtal sa jeden zo starýkov.

— Granát vystrelil nad nami.

— A tí, čo vedľa vás stáli?

— Všetci zomreli. Ja za dlhý čas tak som ležal, ako ten, čo zomre.

— Na bojišti?

— Toto sa o volačo ďalej stalo, pred jedným osamoteným domom. Keď som k sebe prišiel, sám som bol medzi mrtvými.

— Sám? Na ranenej nohe nemohli ste chodiť, však?

— Nie. Nemohútne som ležal na zemi. Moje prse jedna čižma tlačila, jedna nemecká vojenská čižma s dlhou sárou.

— Jedna čižma? Ako to možno?

— Prirodzene, chcel som stať. Ako som sa zdvihol, začul som výstrel pištole. Pozrem ta a vidím, že jeden dragóner cvála vedľa mňa. Ešte jeden výstrel a dragóner mŕtvý padol z koná. Vtedy ani som nechcel veriť mojim očiam, jedno mladé dievča prikradlo sa ku mŕtvému a stiahlo mu z prsta diamantový prsteň. Potom zmyzlo na dvore.

— A potom?

— Potom som viac ani neproboval stať hore.

— Do čerta! Nerozumiem. Dokedy ste ležali na zemi?

— Nevieť. Pomaly sa rozvidnilo. Smädný som bol, lež neopovážil som sa z mojej flašky piť, z domu mohli zbadáť, že som sa pohnul. Smäd ma pekne sužoval. Jazyk sa mi dopráskal a v mojich prsách ani čo by bolo žeravé uhlie horelo. Už, už som chcel siahnúť po flaške, nedbám, nech sa stane čo chce, nech ma zabijú, ja to súženie ďalej nevydržím. Čižma ešte vždy ležala na mojich prsiach. Môj zrak padol na ňu. Bola to silná remenná čižma s hrubou podošvou, nie sodratá, výborná čižma. Nie laková topánka v akej francúzi chodia. Rozmyslel som sa. V tej armáde, kde sú takéto čižmy, musí byť všetko takéto dobré. A čakal som ďalej, možno že predsa len príjdu pre mňa.

Jedon zo starých pánov dojímavo mrmlal volačo.

— Ale potom vás našli? — pýtal sa.

— Ano. Pod večer tade chodili traja uláni. Kričal som, počuli ma. Prišli ku mne a zdvihli ma. Z domu začali strieľať. Gulky lietali okolo našich uší, ja som prosil vojakov, aby ma tam nechali a aby utekali. Vysmiali ma. Jedon ma vzal na koňa a odjazdili.

— Myslíť, jaké trápne jazdenie to bolo pre vás raneného.

— Dosť dobre som sa cítil. Krokcom jazdili, nenatriasal ma kôň.

— Krokcom? Medzi guľkami krokcom?

— Ano.

Umlkli. Potom vsatal jedon zo starých.

— Prosim vás, priateľu, buďte tak láskavý. Tu máte jedon toliar, keď vaši osvoboditelia domov prídu, popite si na moje zdravie.

Vojak zamysleno triasol s hlavou.

— Nemožno.

— Ale prosim vás, jedon starý vojak inému vojakovi

— Nie preto, ale z nás štyroch už len dvaja sme pri živote. Dvaja padli. Jedného z našich sanitétov napadli tie divé zvery, toho chceli obrániť.

Zase mlčali za čas. Potom ranený vojak pomorkoval:

— Tomu tretiemu za tie peniaze môžem poslať cigaretle.

— Urobte tak, priateľu. Pošlite mu cigaretle jestli ešte žije. Boh vás žehnaj, kamarád, dobré ráno. Ďakujeme za zaujímavé zprávy.

Dvaja páni šli ďalej. Starýk zamysleno povedal:

— Krokcom jazdili medzi hvizdiacimi guľkami, aby ranený druh netrpel boľasti, ale zato to hovorí, že hrdinov nevidel. Podáva: O. Hl.

CHYRNÍK.

Stále večerné služby Božie. Kardinál kniežaprimas dr. Ján Csernoch v smysle uzavretia vo štvrtok predpoludním v Budapešti vydržiavanej biskupskej konferencie vyzýva katolícke kňazstvo, aby v októbri vydržiavané večerné pobožnosti vzhľadom na vojnu nezastavili, lež zodpovedne miestnym okolnostiam aj ďalej vydržiavali.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, skut. vnút. tajný radca osvietený biskup dr. Alexander Párvy, v svojom 16 om obežnom liste svojich kňazov bývajúcich pri železničnej čiare vyzýva k duchovnému spoluúčinkovaniu na vlakoch, voziacich ranených vojakov. K obežnému listu pripojený je výkaz o sv. Peter-ských halieroch toho roku sossbieraných v celej diecési. Celý obnos obnáša 9374 korún 28 halierov, k tomu obnosu sám osvietený pán biskup prispel s 3600, veľprepošť so 120 a osmi kanonici so 100—100 korunami; vyše 100 korún sossbieralo sa v nasledujúcich farnostiach: v Ružomberku 191, v Podhradí 150, v Markušovciach 148, v Námestove 138, v Spišských Vlachoch 130, v Sedliackej Dubove 113 a v Nižnej 100 korún.

Dar katolíckych škôl vojakom. Vacovský biskup gróf Karol Csáky Vojsko napomáhajúcemu úradu poslal 1279 kusov zimného teplého šatstva pre vojakov, čo shotovili žiaci katolíckych škôl vacovskej diecese.

Katolícke kňazské majetky na válečné cieľe. Dr. Remig Békefi opát v Zircu v mene rádu Cisterciotov na válečné cieľe poslal 80.000 korún, vojenský biskup Imrich Bjelik obetoval 1600 korún a kaločský arcibiskup dr. Arpad Várady znovu 100 korún. — Na zimný teplý odev pre vojakov darovali: Rábsky kanonik, čestný biskup Ignac Mladonický a Emil Bösz farár obce Jobbágyi po 1000, Ludvik Kenyeres farár obce Babocsa 110 a Dionys Gazda farár obce Szováta 100 korún. — Uhorskému Červenému Krížu poslali: farár Franc Röschat 300 a pápežský praelát, farár Vincent Stieber 100 korún.

Vojna a školy. Riadne účinkovanie spoločenstva nesmie zastať ani pod vojnou. Zvlášte ľudovú výchovu, školské vyučovanie treba zachrániť od zaseknutia. Staráť sa treba, aby mladé pokolenie dobre pripraveno chytilo sa do práce lepšej budúcnosti. Pre vojnu neslobodno zatvárať brány škôl. Vláda postarala sa o to, aby školy z válečných príčin dľa možnosti neboly odťahané od svojho povolania. Poloúradne oznamujú, že minister vnútra nariadením vyzval stoličné právomocnosti, aby školy len v najsúrnejšom páde upotrebovali k umiestneniu vojakov a ranených. Nariadil i to, aby včas vystúpenia nákazlivých nemocí len vtedy zavárili školy, keď nákazlivá nemoc vystúpi vprostred

žiakov alebo jestli vážne toho sa možno obávať, že u obyvateľstva vystúpivšia nákazlivá nemoc rozširovať sa bude i medzi žiakmi.

Rád Cisterciťov teraz v Uhorsku má 186 údov z tých je vysvätených kňazov 129 a klérikov 58 V obore vyučby účinkuje 70 a duchovnú správu koná 19 údov.

Na vojenskú modlitebnú knižočku gróf Mikuláš Móric Eszterházy obetoval 300 korún.

Chýry zo Spiša. Rudolf Lechner, poručík košického 9. honvédskeho pešieho pluku, syn náčelníka kěžmarského soľného úradu, v 20. roku života svojego hrdinskou smrťou zomrel na severnom bojišti. — Béla Szomp major 19. honvédskeho pluku zomrel na srbskom bojišti; keď to jeho manželka, dcéra vlašského učiteľa Ludvika Beneho počula, dostala srdcové kŕče a o krátko tiež zomrela. — Karol Klimkó, námestný poručík cis. a kráľ. 85. pešieho pluku, profesor budapešťanske štátnej reálky, syn Michala Klimkó bývalého direktora levočskej štátnej vyššej dievčenskej školy, hrdinský bojujúci za kráľa a za vlasť v 26. roku života svojego padnul na severnom bojišti. — Eugen Martirkó, poručík 26. pešieho pluku v rezerve, padnul na bojišti; oplakáva ho rozsiahla rodina v spišskej stolici. — Poručík Gejza Melczer, syn Gustáva Melczera hlavného popradskeho mestského notára, v 23. roku života svojego zomrel pri Tarnowotke. — Námestný poručík barón Jungenfeld z Falština, ktorý ako delostrelec súčasnil sa v bitke pri Tomašove, dostal sa do ruského zajatia. — Z novovesského honvédskeho batalionu vyznačení boli: veľkú hrdinskú zlatú medailu dostal Vilhelm Kirchner honvéd 10. stotiny; hrdinskú medailu dostali Jozef Thern fűhrer 9. stotiny, Jozef Futás strážmajster 11. stotiny Jozef Barabás kaprál 11. stotiny a Ernest Schwarc kaprál 3. oddielu strojových pušiek ako i dvaja košíckí chlapi. — Podžupan spišskej stolice dr. Ludvik Neogrady vyzval obecnosť Spiša, aby tohoto roku ten obnos, ktorý by v deň všetkých verných dušičiek obetovali na vence, venovali na podporu narukovaných vojakov. — V Novej Vsi podujalo sa 51 paní zdarma na vedenie kuchní a opatrovanie bielizne vojakov umiestnených v tamojších nemocniciach; k popraveniu strovy pre ranených mnohé novovesské panie obetovali veľa všeliakých potravín. — Novovesskej filiálke Červeného Kríža istý bezmenný daroval 100 korún — Kěžmarský ženský spolok ministerstvu domobrany poslal shotovené zimné šatstvo pre 100 vojakov. — V švábskom notárskom okrese ženy a dievčatá shotovaly a darovaly pre vojsko 46 košiel, 53 párov spodných nohavíc, 24 párov onúc, 64 brušných pásov, 88 uterákov a 8 vreckových ručníkov; nadžupan písobne im vyslovil vrele vďaky. — V Starej Vsi 10. októbra popoludní vo veľkej sieni slúžnovského úradu na povolanie a pod predsedníctvom hlavného slúžneho Baltazara Mattyasovszkyho vydržované bolo zasadnutie Predmetom bolo: spôsob chránenia sa proti ko'ere Prednášku držal starovesský lekár dr. Béla Jankura

Súčasnilo sa na ňom 15 magurských katolíckych kňazov, 8 učiteľov, 3 učiteľky a 8 notárov. S dozorstvom nad ochrannými poriadkami poverení sú kňazi a učiteľia. — V Novej Vsi postavia barakkovú nemocnicu pre chorých vojakov. — V Spišskej Sobote, v Levoči a v Starej Lubovni ustálili po jednom páde koleru. V Novej Vsi ustálili u jedného mrtvého vojaka koleru; okrem toho mali viacerí červienku. — V Iglóhute 9. októbra zomrel na koleru jeden vojak a jeden civil, 10. októbra zase dvaja vojaci. — V Novej Vsi pre nákazlivé nemoce zatvorili štátnu učiteľskú pripravovňu a štátnu občiansku chlapčenskú školu. — Vo Felkej, v Kěžmarku a v Spišskej Belej na nariadenie ministra vyučby v bežnom školskom roku nebudú vydržované štátne domáce-priemyselné drevokresné naukobehy. — Jasenné stollčné zasadnutie, ktoré malo byť 14. októbra, na neistý čas je odročené. — V Magure 12. októbra celý deň padal sňah; 14. októbra ráno bolo päť stupňov zimy; 13. a 14. októbra po obede teplomer ukázal na slnku 27 stupňov tepla, následkom čoho po dolinách sňah, ktorý už bol do 9 centimetrov vysok, zmiznul; nastal — chvála Bohu — zase je pekný čas a tak je nádej, že z poľa všetko soberú a aj zemiaky vykopú. — Aladár Rerkó, úradník levočskej financdirekcie, poručík 85. cis. a kráľ. pešieho pluku 28. augusta v bitke okolo Krasnika hrdinskou smrťou zomrel v 27. roku života svojego. — Akademička Pavla Csiszko, syna Jakuba Csiszko zamestnanca banického obchodu v Mariahute-Zakarovciach, pre jeho hrdinskosť dokázanú na bojišti, jeho veličenstvo kráľ vyznačil s víťaznou striebornou medailou. — Z tých haličských utekancov, ktorí dočasne osadili sa v našich mestách a dedinách už mnohí navrátili sa do svojej od Rusov očistenej domoviny. — V Levoči 14. a 17. októbra ustálili po jednom páde koleru. — Podžupan dr. Ludvik Neogrady následkom nariadenia ministra vnútra Levoču, Novú Ves, Kěžmarok s kúpeľami Tátraháza, Podolinec, Starú Lubovňu a Spišskú Sobotu vyhlásil za mestá kolerou nakazené a postavil ich pod zátvor, lebo podľa ustálenia krajinského bakteorologického ústavu v tých mestách udaly sa niektoré smrtné pády následkom onemocnenia na aziatickú koleru. Na tých miestach zatvorili i školy a zakázané sú krajinské jarmoky. — Kěžmarký tesár Jozef Palkovič, ktorý pracoval pri jednom podhrádkom moste a svoj smäd usilovne hasil vodou rieky Popráda, len skoro zomrel v Kěžmarku za priznakov onemocnenia na koleru. Počas zjavenia sa kolery teda nemáme piť vodu z rieky! — Vo večerných hodinách na západnej nebeskej oblohe spatrili sme kométu. — Novovesskí gazdovia cenu mlieka od 15. októbra povýšili o štyri haliere, teraz stojí tam liter mlieka 28 halierov. V Novej Vsi v posledné dni tri vajcia predávali za 40 halierov. — Príčasná zima sa už pominula, sňah sa aj v Magure celkom roztopil, ztratil a nastal pekný a príjemný jasenný čas.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krestana!»

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

Všetci, pri ktorých nestojí poznámka «mrtvý», sú ranení.

Písmeny *ppl.* znamenajú peší pluk; *hp.*, honvédske pluky; *komp.*, je tolko ako kompánia; *lp.*, landšturmistický pluk; *jb.*, jágerský bataillon.

Mikus Ján 32. jb. z Pribiliny (Liptov), Mráz Ján 67. ppl. Liptov, Očenáš Ferdinand 67. ppl. Zagyvaróna, Pastucha Karol 67. ppl., Porada Lajoš 67. ppl. Lubény (Gemer), Ungre Franc 32. jb. Ružomberok a Veselovský Gábor 67. ppl. Lužna (Liptov) ležia v Eperješi, Vančík Ján 17. delostr. pluk Klenovec (Gemer) leží v Miškovci.

Z 12. pešieho pluku komárňanskeho: Janes Lukáč z Prievidze, Križan Peter, Krkan Michal, Babulík Ján, Bahelka Michal, Bartala Ján, Bartoš Jozef, Bečka Michal, Belan Jozef, Belovič Ludovít, Benčík Franc, Benda Jozef, Bezák Štefan, Blača Vincenc, Blaho Ján, Blaško Jozef, Bočanský Ján, Bočko Franc, Borovica Franc, Bosternák Ján, Bratkovič Lajoš, Bublinc J., Buček Franc (mrtvý), Bujna Viktor, Bula Vendel, Buranský Michal, Buzik Michal, Chlpatý Franc, Chochlík Michal, Chovan Peter, Chovanec Michal, Chromý Štefan, Chudý Pavel, Černák Ján, Čirik Jozef (mrtvý), Čápko Michal, Cibulká Mich., Cicak Michal, Cifra Michal, Cifra Franc, Danic Jozef, Daniška Ján, Datelinka Ján, Dolezsál Michal 9. komp., Drapal Ludvík 9. komp., Greguš Ján, Hanuška Jozef, Hanzlík Jozef, Huszák Pável, Hlaváč Jozef, Hlaváč Anton, Hlavaty Ján Lajos, Hlárík Emil, Hodal Štefan, Holec Michal, Holenka Lajoš, Hollý Jozef, Harchaj Matej, Hornák Ján, Horník Rudolf, Hostačný Peter, Hotola Jozef, Hrapko Anton (mrtvý).

V pražských nemocniciach ležia: Michal Moravec Modra 5. delostr. Haubitopl., Vincenc Holkovič Nádaš 13. hp., Bernard Grossmann Cifer 72. ppl., Ján Hanták 71. ppl., Štefan Gabriš 19. jb., Štefan Gerencsér 11. jb., Juraj Šabršul 72. ppl., Michal Surý 13. jb., Ján Harašný 19. jb., August Hustý Malacky 13. hp., Géza Migura 67. ppl. z Uh. Vsi, Šimon Gorilak 71. ppl., Matej Komár 13.

hp., Ivan Veren, Ján Wolff a Blažej Emberieš 18. hp., Jozef Máčalka Nitra 13. hp., Franc Herc Gajary 19. jb., Jozef Polárik 13. hp., Ján Pružanský Prešporok 12. ppl., Leopold Gertler 71. ppl., Ján Krémár 12. ppl., Ondrej Pasterňák 67. ppl., Ján Moravčík 67. ppl.; Štefan Surovka Stupava 72. ppl.; Jozef German 19. jb.; Andrej Kujan Malé Leváre 19. jb.; Pavol Hlavatý Zvolen 25. ppl.; Štefan Tóth 13. hp.; Julius Ecker 13. hp.; Jozef Kapl 71. ppl.; Imrich Pabiš z Nitry 15. hp.; Ján Pleva, Andrej Holák, Franc Malinák a Ján Chyla 67. ppl.; Ján Halkovics Prešporok 12. ppl.; Fridrich Stancel 13. hp.; Matej Krenn Rajka 13. hp.; Ignác Grün 13. hp.; Richard Maľatínsky 23. jb.; Štefan Kobza 83. ppl.; Bednárik Pavel 12. ppl.; Ján Kolárik, Alojz Thomka, Jozef Schmierer, Anton Adamčík 71. ppl.

Dalej v nemocniciach Červeného kríža ležia: Bartek Karol Nemšova ppl. 71., Címašik Jozef ppl. 71., Galko Mikuláš ppl. 71. Papradno., Kaňa Ján ppl. 72., Kalivoda Jozef ppl. 72., Kevický Ján ppl. 72., Kováč Jozef ppl. 71., Krajčo Štefan ppl. 71., Malý Ignác ppl. 72., Medrej Štefan ppl. 71. Michalica Jozef ppl. 72., Mička Jozef ppl. 72., Možies Lajoš Bytča ppl. 71., Nemeš Štefan ppl. 72., Páleník Martin ppl. 72., Prikryl Rudolf ppl. 72., Šimkovič Ján ppl. 72., Špaček Ján ppl. 72., Sudora Šimon ppl. 72., Žák Ján ppl. 72., Žužik Ferdinand ppl. 72., Kolek Franc ppl. 67.

Vo viedeňských nemocniciach ležia:

z 13. honvédskeho pešieho pluku: Ján Beck, Alexander Horkay, Ján Lang, Melicher Ország, Alexander Stano, Barta Vilhelm, Michal Bartoš (z Modry), Ján Beles (Zohor), Štefan Berkovič, Rudolf Bolta, Jozef Both, Mikuláš Egyd, Franc Gašparič, Ján Geri, Franc Hulík;

zo 14. honvédskeho pešieho pluku: Géza Balázs, Štefan Baláz, Andrej Bermath, Libor Bohula, Karol Bojsa, Matej Derez, Andr. Dodor, Vincenc Enok, Ján Ferenc, Ján Fischer, Arnošt Gramantik, Jozef Hianik, Jozef Kajan; Július Kalocsai chorý,

(Pokračovanie nasleduje.)

Makulatura papier

(starých novin papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov)
metr. cent po 8 K k dostaniu u vydavateľstva.

Šijací stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva

FRANZ BAUMGARTEN

Budapest, VII., Rózsa-u. 27.
Telefon József 33-72.

Oznamy prijíma administrácia

„Krestan“

BUDAPEST, Szentkirályi-utca 28.

Bazilika zlato-kosa.

Ešte aj v hluku svetovej vojny podivnenie spôsobí náš veľký obrázkový cenník, ktorý zdarma pošleme každému, kto nás o to na dopisničke požiadá. V tomto každom najde presne opísanie dorábajúcej svetochýrnej «Bazilika zlato-kosa». Dorábajúce tejto kosa je veľmi zaujímavé! V našom cenníku uvádzame aj viacej výborných hospodárskych nástrojov a iných zvláštného upotrebenia predmetov, ktoré jedine u nás sú k dostaniu. — S poštovou dobierkou zasielame:

1 kus revolvera s klincovou guľkou 7 mm. 5-30, 9 mm. 7-50, 12 mm. 8-50 kor.
1 „ „ s bezklincovou guľkou (Central) 7 mm. 6.—, 9 mm. 8-60, 12 mm. 9-20 kor.

Potrebné guľky ratame lacno.

Vlasystrihací stroj K 5.—, Z ebendreva kríž s postriebnou kovovou postavou k zaveseniu na stenu K 1.—, 1 podobný veľký stojací kríž K 2-70. Postriebná kovová svätenička na podiv pekná K 3-80. 1 liatý železný kríž ku hrobu, ozdoba cintora 117 cm. vysoký K 8.—, 160 cm. vysoký K 16.—. Sbírateľom objednávateľov našich kôs, po 10 kusoch 1 zdarma, po 30 kusoch zdarma dáme jeden revolver.

Jozef Marosi a syn, Esztergom 15. Dodávateľ primáského a hlavnokapitálskeho panstva. Od 51 rokov jestvujúci veľký obchodný dom. Prosíme na každý pád žiadať si náš obrázkový cenník.

Tlačou Stephaneum uč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.